

FOAIA POPORULUI ROMÂN

Apare în fiecare zi cu cele mai noi știri din țară și străinătate

ZIARUL ZILNIC:

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 18 cor., pe jumăt. de an 10 cor., pe un sfert de an 6 cor. Pe o lună 2.40 C

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BUDAPESTA, VII., ILKA-UTCA
NRUL 36. :: TELEFON: 47—82.
MANUSCRISE NU SE INAPOIAZA

ZIARUL POPORAL:

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 7 cor., pe jumăt. de an 3.50 cor. Pentru America pe un an 3 dolari.

Politica externă în parlamentul ungar

O mare dezbatere în camera ungară. — Conte Andrassy motivează cererea lui de a se convoca Delegațiunile. — Ministrul de externe, Burian se apără pe cale de interview.

Budapesta, 13 Septembrie. — Azi e iarăși o ședință importantă în Camera ungară. Ea e închinată politicii externe. La ordinea zilei e dezbaterea în jurul celor două propuneri ale conților Iuliu Andrassy și Albert Apponyi de a se convoca delegațiunile și de a fi chemat ministrul de externe al monarhiei în fața parlamentului ungar.

Baronul Burian ministrul de externe prevăzând, că el va fi obiectul unor noi atacuri în ședința de azi Camerei, a găsit de cuviință, ca înainte de dezbatere să se apere într'un lung interview acordat semi-oficiosului »Budapesti Hirap«:

Baronul Burian, despre războiul cu România

În interviewul acesta din »Budapesti Hirap« ministrul de externe al monarhiei dă următoarele lămuriri:

— Cum se face, că am fost surprinși de inazia română? Știți, că România la un moment dat ne va ataca. Ministrul nostru la București avea cunoștință despre înarmările României și ne-a avizat de primejdia ce ne amenință. Tot așa și ministrul german a orientat de cu vreme guvernul său. Eu de asemenea cunosc România și jocul fals al lui Brătianu nu m'a adus nici un moment în tăcere. Momentul periculos s'a ivit încă anul trecut când Italia ne-a declarat război. Dar atunci România a găsit încă riscul prea mare. Și acum România ar mai fi așteptat, dar Ententa a făcut presiuni tot mai mari și Rusia a prezentat un ultimatum României în numele ei și a aflatul ei. În acest ultimatum s'a cerut pe de o parte intervenția imediată a României și pe de altă parte, ca armata rusă va considera în ori ce împrejurări, România ca zonă de război. Aceasta a îndemnat România să intervie imediat, deși nu era cu totul pregătită. A mai reține hotărârea României nu mai era cu putință. Eu n'am putut să fac altceva, decât să urmăresc evenimentele și să informez conducerea militară. Pe de altă parte n'am înțeles cu aliații în vederea situației noi create, prin intervenția României.

De ce n'au fost apărute în mod suficient granițele Ungariei? Despre chestiuni militare nu mă pot pronunța. Cât privește afirmația, că am fi putut evita războiul cu România prin anumite sacrificii, pot să spun numai atât, că după cât știu eu purtăm acest nou război, numai de aceea, fiindcă voim să conservăm neatinse ambele state ale monarhiei. Apoi era și teama, că pofa va crește. Intervenția României nu întărește Ententa, dar arată slăbiciunea ei.

Asupra celorlalte chestiuni ministrul de externe a spus, că și dânsul ar dori foarte mult să se poată convoca delegațiunile fiindcă ar putea atunci să stea față în față cu aruzătorii lui, și n'ar fi condamnat la tăcere. Cu oamennii de încredere ai opoziției, în special cu conții Apponyi și Andrassy, a conferat în modul cel mai amical și s'a exprimat față de ei cu cea mai mare încredere. Dar stă în natura lucrurilor, că o mulțime de chestiuni de politică ex-

ternă cer discreția cea mai strictă, și despre care nu se poate comunica nimic. Desigur, că și contele Andrassy ar fi procedat la fel, dacă ar fi fost într'o asemenea situație cu răspundere. Conte Burian a declarat în fine, că așteaptă cu nerăbdare, ca în fața forului competent să-și apere punctul lui de vedere.

Contele Andrassy vorbește

Înainte de a se deschide ședința de azi a Camerei ungare în culoarele camerei se vorbește, că va urma azi o lungă dezbatere asupra politicii externe, va fi un schimb de vederi.

După deschiderea ședinței, la cuvântul contele Andrassy, care polemizează cu declarațiile baronului Burian pe care le publicăm mai sus. Baronul Burian spune, că este ușor să fie atacat acela, care lipsește. Nu, este greu să se facă aceasta. Dar baronul Burian ne poate înlesni această sarcină convocând delegațiunile unde în prezența lui i-am spune câte ceva. Baronul Burian prin șabloane diplomatice caută un refugiu afirmând, că a avut anumite secrete, pe cari nu le poate încredința șefilor opoziției. Nu i-am cerut lămuriri militare și ar fi un mare certificat de paupertate pentru ministrul de externe, dacă am comunica ce ne-a răspuns la chestiuni de ordin militar. (Mare mișcare în sală).

Stefan Rakovski (întrerupe): Las, că am s'o spun eu. (Risele).

Contele Andrassy: Nu trebuie de răș, și eu pot să o spun. Ministrul de externe a răspuns, că în asemenea chestiuni nu poate da lămuriri fiindcă nu e orientat în afaceri militare și nu știe nimic de ele. Dacă baronul Burian mai afirmă, că a fost informat de toate fazele politicii României din partea contelui Czernin și că a dat informațiile necesare guvernului competent, atunci aceasta e o grea acuză adusă guvernului ungar. Azi, dacă cerem convocarea delegațiunilor, asta nu înseamnă, că ne amestecăm în politica austriacă, ci cerem Austriei să respecte obligațiile față de noi. Oratorul arată apoi că am întreprins în totdeauna acțiuni politice prea târziu și totdeauna când am stat bine, am respins ori ce ideie a unui acord, pentru că apoi în situații rele, să procedăm cu panică. Totuși într'un anumit timp cu puțin am fi putut ajunge mai mult. Cerem să ni se dea o posibilitate de control, și asta în timpul războiului și nu după război. Amânarea aceasta ar fi un păcat. Raporturile între popoarele Ungariei și Austriei devin tot mai rele, aceasta e o mare nenorocire pentru ambele țări, Austria e îngrijată pentru viitorul ei, pentru că-și vede viața constituțională paralizată, Apoi are un prim ministru, care este atât de modest, încât în tot timpul războiului n'a sultat nici un cuvânt. Se afirmă în Austria, că acest prim ministru împotriva căruia majoritatea casei seniorilor din Austria a adresat tronului în scris un vot de neîncredere, este ținut acolo sus numai de Ungaria. Oratorul cere restabilirea stărilor norma-

le în Austria și roagă majoritatea Camerei să cumpănească bine lucrurile înainte de a-și da votul.

Prim ministru contele Tisza se ridică să răspundă îndată contelui Andrassy.

Ședința continuă.

Războiul cu România

In Ardeal situația e neschimbată. — Armatele lui Mackensen înaintează în Dobrogea. Până unde se retrag românii. — Comunicatul român vorbește de 414 prizonieri.

De pe frontul românesc, au sosit următoarele știri pe ziua de 12 Septembrie:

Situația neschimbată.

Höfer, mareșal locot.

Forțele germane și bulgare de sub comanda supremă a feldmareșalului v. Mackensen, își continuă înaintarea lor în Dobrogea.

v. LUDENDORFF

Comunicatul bulgar anunță:

Pe malul dunărean domnește liniște. Înaintarea trupelor noastre în Dobrogea continuă.

Comunicatul român dela 11 Sept. anunță:

Pe frontul de nord și vest: La apus de valea Murășului și valea Oltului, dușmanul continuă să se retragă. Am făcut prizonieri 3 ofițeri și 160 soldați. La sud-vest de Sibiu, am ocupat Sibiuul. S'a stabilit că dușmanul se folosește de proiectile Dum-Dum. În valea Sztrigi, la apus de Meșor, am respins mai multe atacuri dușmane. Trupele noastre cari au trecut la atac au capturat 2 tunuri, 2 mitralieze și mai multe care cu munițiuni. Am făcut prizonieri 3 ofițeri și 302 soldați. Pe frontul sudic, pe întreaga Dunăre, au loc încăierări. Pe frontul dobrogean continuă operațiile.

— Ziarul italian »Secolo« află din București:

Forțele principale române din Dobrogea, au fost retrase în regiunea Rassova.

»Corriere della Sera« scrie: Nu-i lucru onorabil, dacă căutăm să micșorăm importanța de fapt a cuceririi Silistriei și Turtucaiei de forțele germano-bulgare. Malul bulgar al Dunărei e mai înalt cu peste o sută de metri ca malul românesc și posesiunea Silistriei și Turtucaiei dă germanilor și bulgarilor mijloacele de a zădărnici planul românilor și rușilor de a folosi Dobrogea ca punct de plecare spre Dobrogea. E timpul suprem să se înceapă acțiunea la Salonic.

Ziarul rus »Novoie Vremja« află de pe frontul dobrogean următoarele:

Furia cu care soldații bulgari, s'au năpustit asupra trupelor noastre e fără exemplu. Această furie e ca o izbucnire elementară. Până acum n'a fost făcut nici un prizonier bulgar. Pare că bulgarii mai curând se lasă să fie tăiați în bucăți decât să ajungă în mâinile noastre.

— Pe temelul stării de asediu proclamată în România, au fost executate mai multe condamnări la moarte pentru spionaj.

— Adunările partidului socialist în România au fost tot interzise.

— «Journal des Balkans» din București anunță că România voiește să ocupe în Austro-Ungaria: Ardealul, comitatul Timișoara, Csanadul, Maramurășul și Bucovina. Aceste ținuturi numără

8.670.000 locuitori, dintre cari 4 milioane ar fi români, restul 2.200.000 maghiari, 1 milion sârbo-croați și 750.000 nemți.

— Comandantul trupelor române din Turtucaia, generalul Arabescu, voind să se refugieze pe malul românesc al Dunărei, cu o barcă, a fost surprins de focul artileriei bulgare, care a scufundat barca, și generalul Arabescu și-a aflat moartea în adâncul fluviului.

vârlițoare de bombe. Câteva granate au căzut în Görz, Romans și Monfalcone, fără a pricinui pagube. Aeroplane austriace au aruncat bombe asupra pozițiilor italiene în valea Sugano, omorând 2 soldați.

— Poliția din Roma a descoperit în cursul nopții o tipografie secretă în care s'au ipărit 50.000 pamflete contra războiului și antimilitariste, pentru a fi răspândite în tranșeele și orașele italiene. A fost arestat tipograful, 3 complici, dintre cari unul e funcționar ministerial.

MERSUL RĂZBOIULUI

Demisia prim-ministrului grec, Zaimis

Atacuri rusești respinse. — În Macedonia grecească iarăși au început lupte. — În ce fază se află ofensiva anglo franceză și italiană.

De pe frontul rusesc au sosit următoarele pe ziua de 12 Septembrie:

Pe frontul arhiducelui Carol: În Carpați luptele continuă. Toate atacurile, pe cari dușmanul le-a îndreptat contra pozițiilor noastre la nord de valea Bistriței de aur și în valea cursului superior al râului Czeremos — au rămas infructuoase. În Galția de răsărit nu s'au produs evenimente.

Pe frontul prințului Leopold al Bavariei:

Pe cursul inferior al râului Stochod, dușmanul cu masse compacte a căutat să spargă frontul nostru. A fost respins cu grele pierderi pentru dînsul. Pe celelalte părți ale frontului slab foc de artilerie.

Höfer, mareșal-locot.

Pe frontul prințului Leopold al Bavariei: La nord de Stara Czerviceza, s'a prăbușit un atac rusesc întreprins cu mari masse în fața obstacolelor noastre, cu grele pierderi pentru dușman.

Pe frontul arhiducelui Carol:

În Carpați au fost respinse atacuri în regiunea Babaludova, la Cambroslava și la Capul. În contra-atac la Cimbroslava, am făcut 170 prizonieri.

v. LUDENDORFFE

Din Balcan sosesc următoarele știri:

Comunicatul german anunță că pe frontul macedonean au loc lupte vii de artilerie în regiunea Verului, iar pentru trupele bulgare au loc lupte victorioase la riul Struma.

Comunicatul bulgar anunță: Eri la 11 Sept. în regiunea lacului Ostrovo, a avut loc slab foc de artilerie și lupte de patrulare. În regiunea Moglena, dușmanul a atacat cu mici detașamente, a fost însă pretutindeni respins de focul nostru. În valea Vardarului și la Doiran foc violent de artilerie. La lacul Butkovo, au înaintat două companii italiene cu mitralieze și un escadron în direcția satului Butkovo-Dzumaja, dar au fost risipite printr'un contra-atac îndrăzneț al trupelor noastre. Am făcut 30 italieni prizonieri. Aceasta e prima noastră ciocnire cu italienii. În valea Struma, dușmanul a pierdut în luptele dela 10 Septembrie în șatele Nevolen și Kardskôj 7 ofițeri și 100 soldați morți. Am capturat multe puști, munițiuni și alt material de război, pe cari dușmanul în fuga lui le-a aruncat. În aceste lupte am prins 2 ofițeri scoțieni și 100 soldați. Pe Coasta mării Egeice încrucșează flota dușmană. Hidroplanele noastre au bombardat cu succes flota dușmană în portul Cavala.

— Comunicatul englez anunță din Salonic, că

detașamente engleze au trecut riul Struma, și au înaintat peste riul Mechori, și în câteva localități dela lacul Tahino. După o scurtă rezistență, am gonit pe dușman din satele Oraoman, la răsărit de Bagraktarmah din Gudelli de sus și de jos, precum și din Nemolgen. Contra-atacuri dușmane au fost respinse.

— Prim ministrul grec Zaimis, a demisionat.

Ziarele engleze află din Atena, că motivul retragerii lui Zaimis este, că dînsul n'a reușit să convingă pe regele Constantin să adopte programul partidului liberal și cererile lui Venizelos pe terenul politic. Cine va fi succesorul lui Zaimis, încă nu se știe.

— La Atena și Pireu se construiesc bărăci pentru trupele Ententei.

— Colonelul Zimbrakakis care s'a pus în fruntea trupelor revoluționare din Salonic a adresat o scrisoare regelui Constantin, în care cere să trimeată armata greacă contra bulgarilor.

— 3 subofițeri greci au fost arestați în momentul când voiau să plece din Atena la Salonic.

RĂZBOIUL CU ITALIA

Italianii atacă mereu munții. — Ce spune comunicatul italian. — Hidroplanele noastre bombardează localități italiene.

Comunicatul lui Höfer dela 12 Septembrie anunță de pe frontul italian:

Pe frontul între valea Ets și valea Astach, italianii și-au repetat atacurile contra sectorului Monte Spil—Monte Majo. Toate atacurile au fost respinse cu pierderi simțitoare pentru dușman. În ținutul de pe coastă, a crescut acțiunea de artilerie în sectorul platoului Carst.

Höfer, mareșal-locot.

Comandantul flotei austro-ungare anunță:

În noaptea de 11 spre 12 Sept., o escadră de hidroplane austro-ungare a bombardat hangarele de aeroplane italiene la Iesi, magazinele gării din Falconare și bateriile din Ancona. Hangarele au fost nimerite de mai multe bombe. Hidroplanele de și viu atacate, s'au întors nealinate.

— Comunicatul italian dela 10 Septembrie anunță că pe frontul Trentino, artileria austro-ungară desfășură o acțiune mărită și mici atacuri zadarnice contra pozițiilor italiene de la Malga Zugno, Vall area, pe platoul Asiago și pe Cauriol Avisio. Pe cursul inferior al râului Isôno, de ambele părți lupte de artilerie și cu as-

LUPTELE DIN APUS

Atacuri anglo-franceze zădărnice. — Germanii au pierdut satul Ginchy. — Submarinele germane scufundă 16 vapoare în marea mediterană.

Comunicatul german dela 12 Septembrie anunță de pe frontul anglo-francez:

Pe frontul prințului Rupprecht de Bavaria:

De ambele părți de riul Somme au fost zădărnice intenții de atac dușmane prin focul nostru concentric. În pădurile Foureaux și Leuze englezii au încercat zadarnic să câștige teren în luptă cu granate de mână. Satul Ginchy a căzut ieri dimineață în mâinile dușmanului. — Lupta de artilerie continuă cu violență.

v. LUDENDORFFE

— În ultimele două săptămâni, au fost scufundate 15 mari vapoare italiene cu cărbuni și cereale, tot așa un vapor cu munițiuni din America. Vaporul englez »Sexies« de 3778 tone s'a scufundat.

Rugă

de BUFFON

Mărite Doamne, Tu, a cărui prezență numai susține natura și menține armonia legilor universului, Tu care, din tronul înălțimei cerurilor, vezi rostogolindu-se la picioarele Tale toate sferile cerești, fără ca să se ciocnească și fără a și rătăci drumul, care, din sânul repaosului, rânduești în tot minutul mișcările lor și ocârmuești în pace desăvârșită, nenumerate ceruri și pământuri, dăruiește, Doamne, pace pământului nostru zbuciumat, trimite-i liniște și pace! Fă ca la vocea ta să amuțească zgomotul semeții al viaței și al războaielor. Doamne al îndurării, făcătorul tuturor viețuitoarelor, priviile tale părintești cuprind toată făptura, dar omul este alesul Tău iubit. Tu ai sădit în inima lui lumină din lumina Ta cea fără de moarte; revarsă îndurarea Ta și pune în inima omului iubire din iubirea Ta. Acest simțământ dumnezeesc de se va imprăștia, se vor infrăți toate noișoarele vrăjmașe: omul nu se va mai teme de om, ferul ucigător de oameni nu va mai înarma mâna lui, focul mistuitor al războaielor nu va mai seda isvorul neamurilor, iar omenirea, afată de sleită, schilodită, secerată în floarea ei, va încolți din nou, și se va înmulți fără număr.

Natura coplesită sub povara nenorocirilor, steapă, părăsită, va regăsi curând într'o viață nouă, vechea ei fecunditate, iar noi, Dumnezeule bun, o vom iubi, o vom cultiva, o vom îngriji necurmat, pentru a-ți aduce în tie-care clipă un nou prinos de recunoștință și admirație.

Știrile zilei

Toamna în tren

Câmpii dezolate de-a dreapta, de-a stînga.
Și trenul aleargă prin ploaie și vînt...
Și inima plînge și geme, nătînga,
Și-mi pare că trenul mă duce 'n mormînt.

În față-mi stau oameni cu chipul strein
Și parcă mi-s dușmani, privirea li-i rea
Mă tem că au pornit înadîns după mine,
În cale să-mi stea, 'nainte să-mi ia.

Tăcerea m'apasă... Și 'n greaua tăcere,
E șredel privirea vecinului meu;
Tăcînd, el voiește să-mi smulgă mistere
Și dînsul să tacă, să tacă mereu.

Dar suflatu-mi trage perdelele grele,
Și ascund sub pleoape privirile-mi vii;
Kămîn ferecate gîndurile mele,
Și trenul aleargă pe câmpuri pustii.

Și ploaia tot cade... o simt cum se așterne
Pe brazdele negre și-n sufletul meu, —
Și fără de veste, pe gîndu-mii se cerne
O vagă și fină părere de reu.

Străinii din față-mi, cu buzele mute,
Cu frunțile triste, se poate că sunt
Și dînșii sărmăne ființe bătute
De apriga soarta, de biciul ei crunt.

Aleargă și dînșii, ca mine 'nainte
Spre alte limanuri, visînd vre-un noroc,
Ni-e drumul acelaș, dar au alte ținte,
Și numai nevoia ne-a strîns la un loc.

Și dacă-i tot altul resortul ce pune
Avîntul de ducă în mine și în ei,
De unde veniți voi, o gînduri nebune,
Ce-mi spuneți că dînșii sînt dușmanii mei?

Se poate că 'ntîrșii e un suflet mai mare
Și-ar ști să m'ajute, de-aș vrea să i-o cer,
Ei poate m'așteaptă decît o chemare,
Să facem cu toții falanga de fier!

O, ploaie de toamnă, cu ritmuri de lene
Torente ce fără de noimă tot cad, —
Tu faci să 'ncolțească în gînd buruiene,
Căci nu vii din ceruri, tu picuri din iad!

Hai, suflete, uită de ploaia de-afară,
Că nu e mai mare vrăjmașă ca ea;
Vișează că-i soare pe ceruri și-i vară,
Și lumea că-i bună și 'ntreagă-i a ta!

Și 'n vreme ce-adorm liniștit ca o floare,
Mi-e sufletul rugă ce susură lin:
— Trimete-mi, o Doamnă, mai repede soare
Să văd un prieten 'n ori-ce străin!

B. NEMȚEANU.

Seminarul din Blaj în Oradea-mare

În urma războiului cu România, Seminarul greco-român din Blaj, a fost strămutat în Oradea mare, unde va fi deschis. Și ziarul »Unirea« va fi scos în Oradea-mare.

I. P. S. Sa Mitropolitul Blajului, dr. Victor Mihali, va fi oaspele P. S. Sale Episcopul dr. Demetriu Radu.

Cu corpul profesoral, clerul și teologii Seminarului, au sosit cu totul 208 persoane din Blaj în Oradea mare.

Generalul Pflanzler-Baltin părăsește frontul

Monarhul a adresat o scrisoare generalului Pflanzler Baltin, în care spune că află cu regret că din cauza sănătății sale zdruncinate a rugat să fie absolvat de la conducerea armatei, după doi ani de activitate grea în război. Cu mulțumire — scrie monarhul — mă gîndesc la serviciile dv. câștigate în situațiile cele mai grele și vă exprim recunoștința mea.

Ostași români prizonieri în Italia

Din prînsoare italiană primim următoarea corespondență: 13 August 1916.

Onorată Redacție,

Aveți bunătate și ne puneți în »Foaia Poporului Român«, ca să știe părinții, femeile și copiii noștri, că sîntem prînși în Italia de la 6 August, și anume: Lazar Popovici, Dimitrie Hulher, George Costea — sănătoși; Ioan Popa, Mitru Bașican răniți; Toți sîntem din comuna Sietin.

Vă dorim deplină și fericită sănătate.
Vă lăsăm cu Dumnezeu.

LAZAR POPOVICI.

Corespondența aceasta poartă vreo trei peceți italiene și a trecut prin cenzura italiană: »Comando d'Armata, Cenzura corrispondenza di prigionieri di Guerra.«

Din Camera ungară

În ședința de Marți, 12 Septembrie, a Camerei ungare s'a luat în dezbateri noua lege de dare asupra societăților pe acțiuni. Deputatul Elemer Hantos a atacat oligarhia financiară, față de care legislația e nepotincioasă.

Dep. baronul Iuliu Maddurassi-Beck a luat apărarea marilor bănci, de atacurile diferiților

deputați și a arătat că proiectul de lege în discuție este cel mai radical și mai îndrăznet dintre toate legile de dare.

Ministrul de finanțe Teleszki și-a apărut legea și a promis că față de diferitele cooperative se va proceda cu cruțare, la fixarea de dare.

Legea se votează, după discuție pe articole.

O asociație pentru apărarea intereselor austro-ungare în România

La Viena s'a întrunit ieri un comitet, în vederea constituirii unei asociațiuni pentru apărarea intereselor austro-ungare în România. S'a ales un comitet de austriaci și de unguri, pentru redactarea statutelor și convocarea unei adunări generale.

Un mitropolit galițian moare în prînsoarea rusească

Contele Andrei Szistichi, mitropolitul din Lemberg, care în timpul invaziunii rusești, a fost luat ca ostatic și dus în Rusia, a murit acolo în vîrstă de 51 ani.

Dr. Aurel Vlad a telegrafiat prim-ministrului ungar,

din Orăștie, declarînd, că se identifică cu declarațiile făcute dînzii în Camera de deputatul Ștefan C. Pop în numele partidului național.

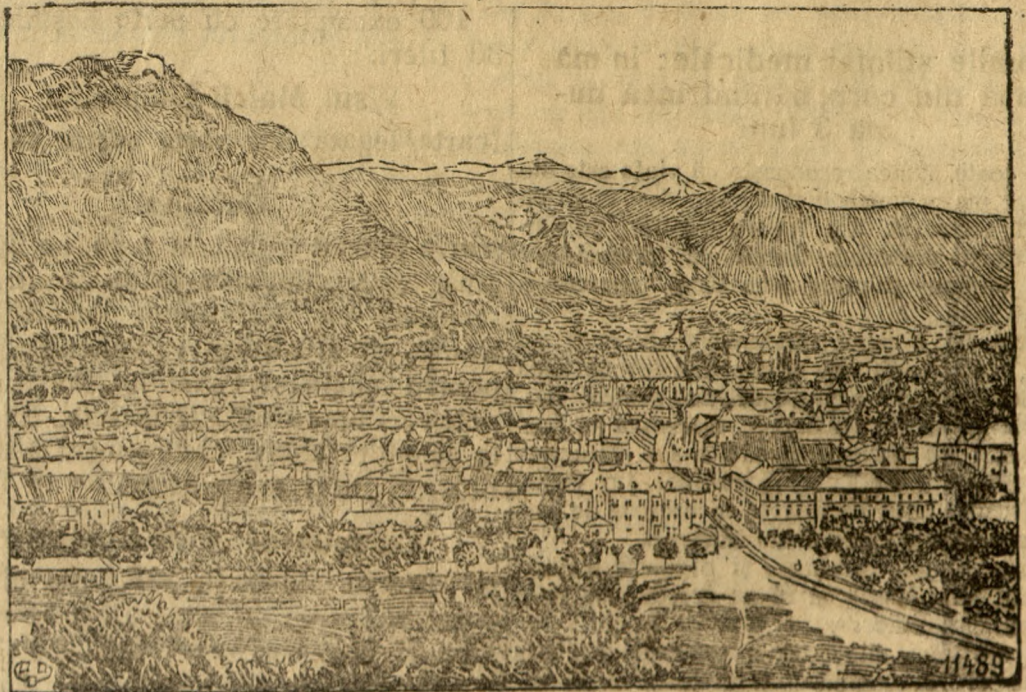
Patru trenuri cu refugiați austro-ungari din România

se află acum pe drum prin Rusia spre granița suedeză. Sînt trenuri speciale, în cari se află pe lîngă contele Czernin cu soția, personalul legației austro-ungare din București, reprezentanții consulari și un mare număr de membrii din colonia austro-ungară din România, conți, baroni austro-ungari, și o serie de atașați militari și comerciali. »Pester Lloyd« publică azi lista tuturor refugiaților, cari sînt acum pe drum în aceste patru trenuri speciale.

Criza de bani mărunti

ia mari proporții în Budapesta și în Ungaria întregă. Tot mai mult dispar din circulație publică monedele de 2, 10, și 20 fileri. Unii negustori, s'au apucat să taie în patru bancnotele de 2 coroane, pentru a pune oare-cum capăt cri-

Brașovul

Orașul Brașov care a căzut în mâinile românilor, este unul din cele mai frumoase orașe din Ardeal. — Ilustrația noastră reprezintă acest înfloritor oraș.

zei de bani mărunți. Dar banca austro-ungară declară că aceasta procedură este oprită, și nu schimbă bancnotele rupte în patru.

Noul deputat din Sătmar

Eri a avut loc alegerea de deputat în orașul Sătmar, mandat rămas vacant prin moartea deputatului dr. Kelemen. Partidul nou creat al contelui Károlyi, care voia pentru întâia oară să-și încerce popularitatea la alegeri, a suferit o înfrângere, căci candidatul acestui partid, proctul Dussik a căzut față de candidatul partidului lui Apponyi, avocatul Vincențiu Nagy, care a obținut o majoritate de 300 voturi.

Prof. dr. Robert Bárány

purătorul premiului Nobel, care s'a întors din prinsoarea rusească la Viena, a plecat la Stockholm, unde a ținut o conferință despre cercetările lui medicale pentru care a fost premiat. A luat parte la această conferință reprezentanții cei mai de seamă ai științei medicale suedeze. Comitetul Nobel a dat apoi un banchet profesorului Bárány, și spre amintire îi s'a dat un butoiș de argint pe care sunt înscrși medicii de urechi din Suedia.

Întoarcerea din America, după încheierea păcii

Ziarul englez »Daily Telegraph« află că societățile de navigațiune americane fac de pe acum pregătiri în vederea întoarcerii din America, după război, a supușilor diferitelor state beligerante. Pe temeiul cercetărilor făcute, reiese că numai din America de nord vor emigra în Europa îndată după încheierea păcii, peste un milion de persoane.

Scoli naționale albaneze

au fost deschise — în urma cererii populației albaneze, în localitățile Mitrovița, Kossova și Vuçitîn. Primarul Haliz Redžip, în numele albanezilor, a mulțumit comandantului garnizoanei austro-ungare pentru interesul ce arată necesităților culturale ale națiunii albaneze.

Vulcanul Etna în erupțiune

Din Roma se anunță că vulcanul Etna aruncă lavă, în măsură extra-ordinar de mare.

Aurul Ententei

Ziarul englez »Times« anunță că în urma prinderii Angliei, statele Ententei s'au învoit să-și unească rezervele lor de aur pentru scopuri comune.

Minunile științei medicale: înmă scoasă din corp, batând încă după 3 luni

Deși toată lumea recunoaște că viața este din ce în ce mai scumpă și mai grea, deși mulți regretând vremurile din trecut, cu trai patriarhal, critică prezentul, trebuie să recunoaștem că pe tărâmul științific s'au făcut progrese enorme.

Lăsând la o parte minuzatele născociri ale minții, cari ne-au dat atâtea aplicări de folos ale electricității, mărginindu-ne pentru moment la domeniul medicinei, omenirea se poate mândri cu ultimele rezultate ale chirurgiei. În ultima ședință, a Academiei din Paris, s'au discutat noile experiențe încoronate de succes ale doctorului Carrel din Newyork.

Fragmente din țesăturile și organele omului, au putut să trăiască și să se desvolte în afara de organism, timp de mai bine de 3 luni.

Dar cea mai minunată experiență reușită a fost cu părți din inimă dintr-un embrion de pui. puse într-un lichid cu o compoziție asemenea plasmii sângelui. Spălate la 3-4 zile și repuse într-un lichid proaspăt, aceste bucăți de inimă erau încă vii după 120 zile, crescând și păstrându-și încă »batăile inimii«.

Cine știe, într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat, la câte adevărate minuni de vindecare, vor da loc continuările acestor rezultate. Se vor găsi leacuri noi pentru boale cari până în prezent se credeau nevindecabile, se va putea prelungi viața muritorilor — căci tot muritori vor rămâne și academicienii »nemuritori« — dar cine știe dacă în schimb nu-i vor scurta zilele omului, atâtea mizerii sociale, lupta din ce în ce mai aprigă pentru trai și celelalte descoperiri transatlantice ce sculundă dintr-o dată mii de oameni, explozibile și alte mijloace de luptă între popoare dușmane.

ECONOMIE

Târgul de rămători din Budapesta Piața Ferencváros

În ziua de 11 Septembrie a fost o rezervă de 7 rămători. S'au vândut toți 7. Prețul consemnat pentru rămători tineri ușori a fost de: 724 fileri.

Târgul oilor din Budapesta

În 11 Septembrie au fost aduse 5242 oi. Prețurile consemnate: Berbeci caț. I dela 360-380 fil cal. mijlocie 310-350 fil, oi fătate 290-350 fileri, oi bastarde 280-320 fil., oi slabe 220 fil., carne de berbeci 280-320 fil. Circulația a fost slabă, prețurile au scăzut cu câte 16-20 fileri. La târgul de vite au fost aduse 868 vite de tăiat, prețurile au scăzut cu câte 20-24 cor.

Editor și redactor responsabil: D. Birăușu

Tipografia »Poporul Român«, VII., Ilka-utca 36

Dela administrația »Foaia Poporului Român«, Budapesta, VII., Ilka-utca 36 se poate comanda următoarele:

Harta Europei

cea mai nouă ediție, care cuprinde toate țările învrăjbite, fiecare țară separat colorată costă 1.50 cor., plus 10 fileri porto postal.

Rugăciuni pentru soldați

cu binecuvântarea Pr. S. L. episcopul Dr. E. Cristea (pentru gr. orientali)

Prețul: 1 exemplar cu porto postal 10 fileri;

50 exemplare cu porto postal 3 cor. 20 fileri;

100 exemplare cu porto postal 5 cor. 30 fileri.

Visul Maicii Domnului

(carte legată) cu porto postal 45 fileri.

Octoihul

(carte frumos legată în roșu, cu 320 pagini), care cuprinde toate cântările bisericesti, ca: Rânduiala Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Politeul, Pripelele, Cațavasiile, Irmoasele, Svetilnele și multe altele, costă numai 2.40 cor., plus 20 fileri porto postal.

Calendarul »Foi Ilustrate«

cu diferite ilustrații originale din războiul mondial, pe care ar fi bine să-i aibă fiecare om, pentru să-l țină ca o amintire din acele timpuri grele. Costă numai 30 fileri, plus 5 fileri porto postal.

Lămuriri referitoare la Ajutorul de stat

pentru familiile celor înrolați precum și despre îngrijirea invalizilor, a văduvelor și orfanilor celor căzuți în războiu.

Broșura este întocmită după ordinațiunile și legile referitoare la ajutoarele ce se dau din partea statului, și este împărțită în trei părți:

I. Ajutorul de stat.

Pe 12 pagini se vorbește în broșură despre felul cum se dă ajutor familiilor a căror susținător a fost înrolat. Se arată cu deamănuntul care familie are drept să ceară ajutor și cât îi se poate da după lege. În fiecare comitat ajutoarele se schimbă. Se relevă cât ajutor se dă în comitatele românești.

II. Îngrijirea invalizilor și a familiilor acestora.

În acest capitol se spune, pe 11 pagini cum se îngrijește statul de soldații și ofițerii cari au devenit ologi, ciungi, etc., în decursul împlinirii datoriilor lor militare. Se arată cu cifre cât ajutor se dă lunar ori anual invalizilor și familiilor lor.

III. Ocrotirea familiilor celor căzuți (morți) pe câmpul de luptă, precum și a celor dispăruți.

Sub acest titlu se publică cu deamănuntul ajutorul dela stat al văduvelor, orfanilor și a familiilor celor căzuți pe câmpul de luptă. Se arată sprijinul material lunar al văduvei, spesele de creștere ale orfanilor și ajutorul provizor anual în cazul când soldatul a dispărut. Toate aceste se cuprind și într-un articol separat unde se arată competențele lunare ale văduvelor și orfanilor rămași de ofițerii, cadeții și stegarii căzuți în războiu, și spesele de educație.

Broșura aceasta este unica în felul său. În toată broșura se pun întrebări și se dau răspunsuri înțelegătoare.

Cântece din războiu

În bogata literatură ce a apărut în timpul războiului, cuprinzând zeci de poezii populare plămănite de geniul popular de bună seamă că cea mai nouă broșură apărută:

Cântece de dor și jale

ale eroilor noștri de pe câmpul de luptă și din spitale

scoasă în editura »Foi Poporului Român« este o lucrare prețioasă în privința aceasta. Ea dă o icoană minunată de bună cum cântădește, cum simte și cum luptă soldatul român aflat pe frontul rusesc, italian sau sârb.

În broșura aceasta sunt adunate cu îngrijire cele mai frumoase poezii ce le-au scris soldații de pe toate fronturile și simți o plăcere deosebită citind vers după vers, așa cum fii poporului nostru le-au iscodit.

Indemnăm pe toți cetitorii noștri să-și procure această culegere de poezii pe care să o păstreze în biblioteca lor și mai târziu ca o amintire a terribilului războiu, în care neamul nostru și-a vărsat sângele cel mai generos. Prețul unui exemplar e de 56 fileri, plus 6 fileri porto postal.